

Natuurtoets Efterwei 33 Rottevalle

28 juni 2011
Boornbergum
Buro Elodea

Colofon

Opdracht	hr. Evert Landman
Contactpersoon	Evert Landman
Rapportage	Buro Elodea
Foto's	Buro Elodea
Projectnummer	EL 21104

Met dank aan mevrouw Y. Landman-Schippers voor de rondleiding over het terrein

Inhoud

1	Inleiding	
	Achtergrond	1
	Flora- en faunawet	1
	Zorgplicht	1
	Soortbescherming	2
	Gebiedsbescherming	2
2	Gebiedsbeschrijving	3
	2.1 Ligging	3
	2.2 Huidige situatie, bodem en plannen	3-4
	2.3 Gegevens	4
3	Natuurwaarden	5
	3.1 Gebiedsbescherming	5
	3.2 Flora	5
	3.3.1 Zoogdieren	5
	3.3.2 Vleermuizen	5-6
	3.3.3 Amfibieën	6
	3.3.4 Vogels	7
	3.3.5 Dagvlinders en libellen	7
4	Conclusie	8
	4.1 Gebiedsbescherming	8
	4.2 Soortbescherming	8
	4.3 Ontheffingen	8
5	Aanbevelingen	8
	Literatuur	9

Bijlages

Bijlage 1	Beknopte vegetatiebeschrijving terrein
Bijlage 2	Gegevens zoogdieren
Bijlage 3	Gegevens vleermuizen
Bijlage 4	Gegevens amfibieën en reptielen
Bijlage 5	Gegevens dagvlinders
Bijlage 6	Gegevens libellen

Inleiding

Achtergrond. Op 8 februari dit jaar werd Buro Elodea (ecologisch onderzoek en advies te Boornbergum) benaderd door de heer Landman uit Rottevalle met het verzoek een natuurtoets uit te voeren voor een locatie aan de Efterwei 33 te Rottevalle. In het kader van het project Ruimte voor Ruimte (van de Gemeente Smallingerland) is er een plan gemaakt, waarbij het voormalig bedrijfsterrein van de boerderij wordt omgevormd tot twee bouwkavels aan weerszijden van het huidige woonhuis. Hiervoor zullen de aanwezige schuren (zie omslag van dit rapport) worden gesloopt, waarna het daarbij vrijkomende terrein bij het eraan grenzende grasland wordt gevoegd. Totale oppervlakte van het plangebied is 16.000m². Op 14 juni dit jaar is het plangebied bezocht. Het terrein ligt in kilometerhok 202-573.

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verankerd. Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). In aanvulling op de bestemmingsplanprocedure moet voor de uitvoering van alle ruimtelijke plannen worden onderzocht welke natuurwaarden aanwezig zijn en of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zullen worden overtreden. Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van dit onderzoek voor het plangebied bij Rottevalle. Daarnaast is een afweging gemaakt over de haalbaarheid van de benodigde ontheffingen. Als aan de voorwaarden voor de verlening van die ontheffingen kan worden voldaan, wordt een ontheffingsaanvraag ingediend via het bureau LASER bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Zorgplicht

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Beschermd zijn: de inheemse zoogdieren met uitzondering van Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat, alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en een aantal zeldzame soorten als o.a de Rivierkreeft, die echter in het plangebied niet voorkomen. De zorgplicht betekent dat een ontheffing van een van de verbodsbepalingen alleen kan worden verleend, als geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. Deze voorwaarde geldt voor alle beschermde soorten.

Soortbescherming

In een concept-AMvB ex artikel 75 Ffw is een driedeling voorgesteld voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten. In die concept-AMvB is een lijst opgenomen van licht beschermde soorten. Voor deze soorten is een vrijstellingsregeling voorgesteld. Op 23 februari 2005 is deze AMvB in werking getreden (min LNV, 2005). Voor soorten met een gemiddeld beschermingsniveau kan een ontheffing worden verleend, als er sprake is van een in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke activiteit. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief voor de ingreep bestaat en dat de schade wordt gecompenseerd. Kennis van de precieze locaties en het aantal, waarin de soort voorkomt, is hierbij noodzakelijk. Voor de zwaar beschermde soorten kan slechts ontheffing worden verleend in geval van een activiteit van groot maatschappelijk belang. De voorwaarden van afwezigheid van een redelijk alternatief en compensatie van alle schade gelden ook hier. Precieze locaties en aantallen moeten bekend zijn. Onder de zwaarste bescherming vallen de door de Ffw beschermde soorten, die op de Rode lijsten als “bedreigd”, “ernstig bedreigd” of “uit Nederland verdwenen” worden vermeld. Ook de bijlage-IV-soorten van de Habitatrichtlijn en de vogels van de Vogelrichtlijn vallen onder dit regime. De precieze indeling van alle 946 beschermde soorten over deze drie categorieën is op grond van de AMvB alleen voor de licht beschermde soorten redelijk zeker.

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen. In dit rapport wordt ook aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten zijn erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af. De Rode lijsten zijn voor de meeste soortgroepen officieel door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld. Toch is hun juridische status op dit moment onduidelijk. Veel Rode-lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd.

Gebiedsbescherming

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn wordt ook aandacht gevraagd voor de speciale beschermingszones uit deze regelgeving, in het Natura 2000-beleid. In januari en februari 2007 vonden de inspraakrondes plaats voor de aangewezen Natura 2000 gebieden. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn Speciale Beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitats. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn Speciale Beschermingszones aangewezen ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Een ruimtelijke ingreep in of een activiteit in de buurt van (externe werking) een speciale beschermingszone mag niet plaatsvinden als deze negatieve effecten heeft op de speciale beschermingszone, tenzij het gaat om dwingende redenen van maatschappelijk belang. Ook hier moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief bestaat en dat alle schade wordt gecompenseerd. Ook de natuurmonumenten uit de Natuurbeschermingswet en de Ecologische hoofdstructuur uit het Structuurschema Groene Ruimte en het Provinciaal Omgevingsplan genieten deze bescherming.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging

Het plangebied ligt ten zuiden van de Efterwei in Rottevalle in het Noordelijke Friese Wouden gebied. Op onderstaand kaartje (bron ANWB-atlas 2004) is het plangebied net onder het midden links te zien.

Kaart 1. Omgeving plangebied.

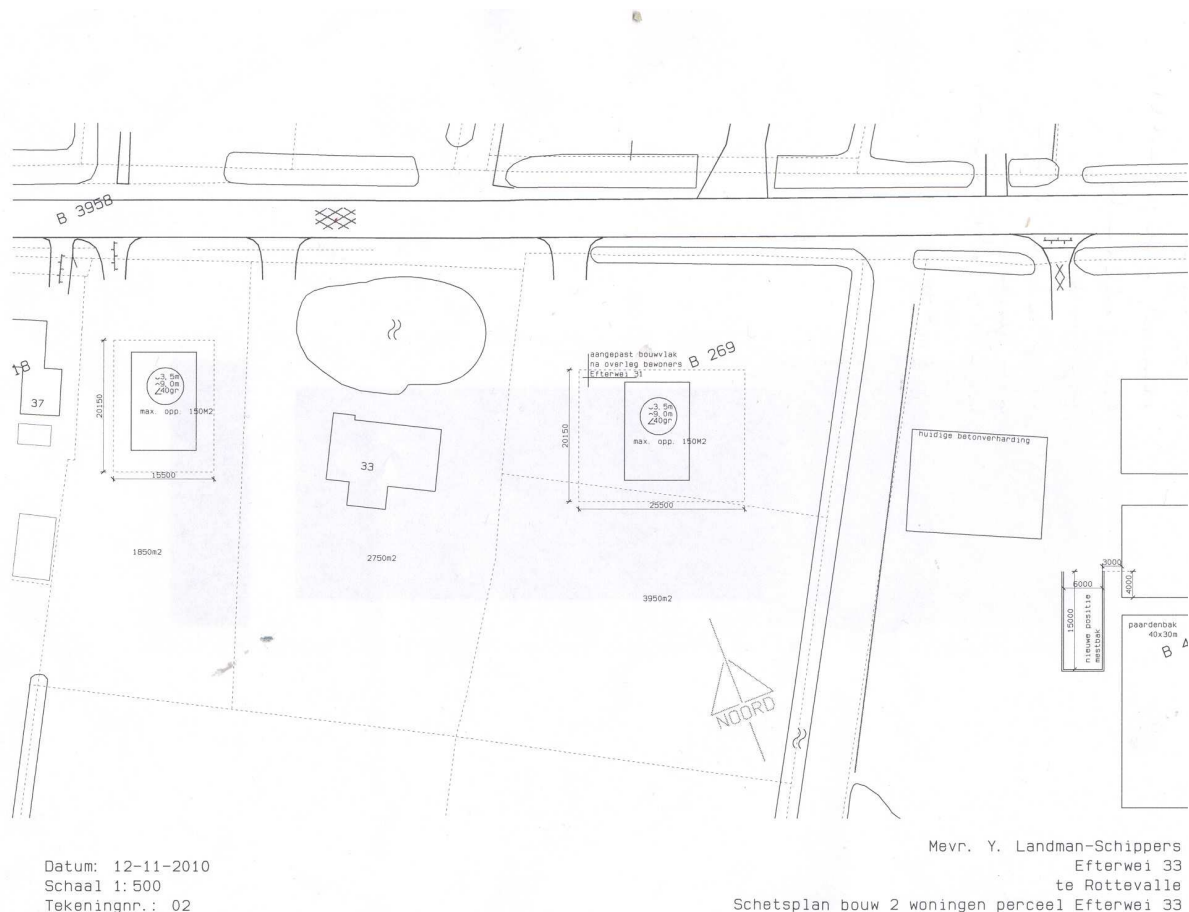
Zoals op de omgevingskaart te zien valt was er toen nog een veel groter aandeel water aanwezig. Dit werd benut voor het watern van hout, hetgeen in de zagerij werd verzaagd. Aan de zuidkant grenst het plangebied aan grasland. Aan weerszijden zijn woningen aanwezig en aan de noordzijde ligt de Efterwei.

2.2 Huidige situatie, bodem en plannen.

Het terrein is momenteel sterk verrommeld. Het op bovenstaand kaartje aangegeven water is grotendeels gedempt met uitzondering van een vaart die vlak langs de kavelgrens loopt (zie foto 4). Er liggen hopen grond, die begroeid zijn met ruderaal soorten. Voor de rest is een groot gedeelte verhard met betonplaten. Langs de oostkant is een singel met elzen aanwezig. Ook aan de zuidzijde is een afscheiding met bomen aanwezig.

Bodem. Onder het terrein liggen voedselarme podzolgronden met zwak lemig tot net lemig fijn zand. Plaatselijk kan op geringe diepte (minder dan 125 cm) andere klei aanwezig zijn (Stiboka 1975).

Plannen. Bestaan uit het slopen van de aanwezige schuren, het verwijderen van alle verharding en kelders en het omzetten van dat gedeelte tot grasland. Daarnaast wordt het oostelijk en westelijk van het huidige woonhuis gelegen terrein geschikt gemaakt voor twee bouwkavels (zie kaart 2).

Kaart 2. Plannen Van 12 11 2010 (Bron Evert Landman).

2.3 Gegevens

Voor deze natuurtoets is gebruik gemaakt van gegevens die op provinciale en landelijke schaal beschikbaar zijn. Daarnaast is het terrein op 14 juni doorkruist waarbij de vegetatie goed bekeken is.

N.B Gezien de aard van het terrein leek het in dit geval niet noodzakelijk extra gegevens aan te vragen via het landelijke Natuurloket. Omdat er recent zoveel veranderingen hebben plaats gegrepen zouden deze gegevens (als ze al beschikbaar waren) ook al weer verouderd zijn geweest.

3 Natuurwaarden

3.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen een speciale provinciale beschermingszone. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft weidevogelreservaten langs het meer De Leijen in de Polder de Oostelijke Binnen Lijen. Omdat er binnen dit project sprake zal zijn van het verwijderen van schuren, waarvoor twee woonhuizen in de plaats komen, waarbij de oppervlakte die bebouwd was weer aan het eraan grenzende grasland zal worden toegevoegd is er netto geen sprake van een negatieve externe werking. Er is daarom van afgezien hier in deze rapportage nader onderzoek te verrichten.

Voor kaarten omtrent de bestemmingen wordt hierbij verwezen naar de Provinciale website www.fryslan.nl die voor dit rapport is geraadpleegd.

3.2 Flora

In bijlage 1 is een aantal beknopte beschrijving opgenomen van waargenomen soorten. Het tijdstip van veldbezoek op 14 juni was geschikt om het plangebied op flora te onderzoeken.

3.3.1 Zoogdieren

In bijlage 2 zijn de soorten opgenomen die in het plangebied voor zouden kunnen komen. Deze bijlage is gebaseerd op de voorlopige Zoogdierenatlas van Friesland (Zoogdieren in Fryslân, werkatlas, 2007, Simone Vos).

Een redelijk aantal algemene soorten zou in het plangebied voor kunnen komen. Van een aantal muizen zijn in het uurhok waarin het plangebied ligt slechts braakbalvondsten bekend. Bij het veldbezoek werd op korte afstand een Ree gezien. Van de andere soorten kan in het algemeen opgemerkt worden dat ze door de activiteiten niet blijvend zullen worden geschaad. Tijdens de sloop zal er weliswaar storing zijn maar wanneer het terrein bij het grasland gevoegd is zijn er voor een aantal soorten ook juist meer mogelijkheden.

3.3.2 Vleermuizen

Winter- of zomerverblijfplaats. De schuren zijn van binnen geïnspecteerd en vormen geen geschikt winter- dan wel zomerbiotoop voor vleermuizen, omdat het dak uitsluitend uit eternietplaten bestaat en bovendien erg open is (zie foto 3 en colofon). Omdat vleermuizen behoefte hebben aan een constante temperatuur en vochtsituatie gedurende de winter is een winterverblijfplaats hier uitgesloten. Het zou kunnen zijn dat er incidenteel in de zomerperiode vleermuizen gebruik maken van de ruimten. Hiermee zou bij de sloop rekening gehouden dienen te worden. (zie 5.2 bij aanbevelingen). Een belangrijke zomerverblijfplaats lijkt echter onwaarschijnlijk. Meervleermuis en Watervleermuis zijn gebonden aan grotere oppervlaktes water (kanalen, meren of poelen). Ze zijn in het km-hok gesignaleerd (Friese Werkatlas Zoogdieren, 2007) maar zullen dan eerder langs de Lits en de Leijen foerageren dan boven het kleine oppervlakte water dat in het plangebied ligt. De overige soorten oriënteren zich vaak op singels in het houtwallenlandschap en zullen met meer waarschijnlijkheid foerageren in het plangebied. Er worden in de plannen echter geen houtwallen verwijderd zodat de effecten op deze soorten gering zullen zijn.

Foto 3. Eternietplaten en doorlichtend dak. Geen geschikt winterbiotoop

3.3.3. Amfibieën en reptielen.

Gegevens werden via de website www.ravon.nl (en het in 2007 gepubliceerde overzicht in RAVON tijdschrift nr. 27) verkregen. Van belang voor amfibieën is de huidige vaart en vooral de vijver voor de huidige woning. Mogelijk komen een aantal algemene soorten als groene kikker (complex) hier tot eiafzetting. De poelkikker en heikikker zijn aan schoon voedselarm water gebonden en zullen in het plangebied niet voorkomen. De Gewone pad zou ook in het terrein kunnen leven.

Daarnaast geeft het RAVON overzicht uit 2006 nog de Bruine kikker en het Groene kikker complex aan. Alle drie de voorkomende soorten zijn algemeen en worden niet in hun voortbestaan bedreigd.

Foto 4. Water aan de oostzijde van het plangebied.

Reptielen. Er zijn geen waarnemingen van reptielen gedaan in het plangebied.

3.3.4 Vogels

Er stonden Buro Elodea geen gegevens omtrent broedvogels dan wel wintervogels ter beschikking. De houtwallen zullen zeker een aantal algemene bosvogels een broedplek bieden. De rest van het terrein lijkt door het huidige verrommelde karakter minder aantrekkelijk voor vogels. Er is bij het bezoek niet gezien of de schuren door zwaluwen benut worden. Bij de uitvoering van de sloop zal met het broedseizoen rekening gehouden dienen te worden (zie 5.2 aanbevelingen).

3.3.5 Dagvlinders

De dagvlinderatlas van Friesland (Vlinderwerkgroep Friesland, et.al., 2000) geeft slechts twee zeer algemene soorten op voor het kilometerhok, waarin het plangebied ligt. Waarschijnlijk komen meer soorten voor. Het gaat echter vrijwel zeker om algemene soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Wanneer op termijn bij de nieuwe bouwkavels tuinen met bloemdragende struiken of planten worden aangeplant zullen de mogelijkheden voor dagvlinders eerder toe– dan afnemen.

3.3.6 Libellen

Volgens de voorlopige verspreidingsatlas voor Libellen in Fryslân (bijgewerkt tot 20 mei 2006, werkgroep De Hynstebiter, www.hynstebiter.nl) zijn slecht twee soorten bekend voor het kilometerhok. Gezien het voorkomen van een vijver en vaart zullen er een aantal algemene soorten als watersnuffel, vuurjuffer en wellicht ook echte libellen als glassnijder en paardenbijter voor kunnen komen. In dit geval is het geringe aantal soorten eerder het gevolg van het gering aantal gedane waarnemingen. Omdat er geen sprake is van grootschalig dempen van water zijn de effecten op mogelijkheden voor libellen echter gering.

4 Conclusie

4.1 **Gebiedsbescherming.** Er is geen sprake van externe werking.

4.2 **Soorten.** Er zijn geen zeldzame soorten aangetroffen.

4.3 Ontheffingen

Hieronder wordt aangegeven welke soorten mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat ze allen vallen onder tabel 1 (algemene soorten) en de voorgenomen activiteiten vallen onder de ruimtelijke ontwikkelingen zoals die in het Flora- en faunawet omschreven worden, is de aanvraag van een ontheffing niet noodzakelijk.

Nederlandse naam	Beschermingsniveau	Opmerkingen
Egel	Licht	
Hermelijn	Licht	
Gewone bosspitmuis	Licht	
Bunzing	Licht	
Ree	Licht	Vlakbij gesignaleerd
Rosse woelmuis	Licht	
Aardmuis	Licht	
Bosmuis	Licht	
Veldmuis	Licht	
Woelrat	Licht	
Muskusrat	Licht	
Haas	Licht	
Meerkikker	Licht	
Bruine kikker	Licht	
Groene kikkercomplex	Licht	

Tabel 1. Soorten die vallen onder het lichte beschermingsregime.

NB. Er is bij interpretatie met name gekeken naar de meest recente verspreidingsgegevens (Atlas Friesland uit 2007). Op grond van expert judgment is een aantal soorten daarvan als onwaarschijnlijk beoordeeld, hetgeen tot bovenstaande tabel leidde.

5 Aanbevelingen

5.1 Verplichtingen volgens de wet

Er dient buiten het broedseizoen te worden gewerkt i.v.m de algemene bescherming van broedvogels. Het broedseizoen loopt van begin maart tot half augustus.

5.2 Aanbevelingen

Door rond de nieuwe woningen struiken aan te planten en meer reliëf te creëren kan een aangename plaats voor dagvlinders en andere insectensoorten worden gemaakt. Wanneer een nieuwe houtwal wordt aangelegd tussen het “woondeel” en het uit te breiden grasland zijn de mogelijkheden voor vleermuizen om te foerageren in het plangebied optimaal gewaarborgd.

Literatuur

Algemeen

Ministerie LNV, 2005 Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten. De flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes.

Stiboka, 1978. Bodemkaart van Nederland Stiboka, Wageningen 1975.

Zoogdieren

Broekhuizen, S., et al., 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Utrecht.

Vos, S (rec.), 2007. Werkatlas Zoodieren in Fryslân (verspreiding 1990-2006). Provincie Fryslân Leeuwarden.

Vleermuizen

Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.

Amfibieën en reptielen

RAVON, 2005. Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland, www.ravon.nl

RAVON, tijdschrift 2007, Landelijke verspreidingskaarten.

Dagvlinders

Vlinderwerkgroep Friesland & de Vlinderstichting: Dagvlinders in Fryslan. “het vluchtige vastgelegd”. Friese Pers Boekerij 2000, Leeuwarden, KNNV Utrecht

Libellen

E.P de Boer, E. van Hijum. Libellen in Friesland (voorlopige verspreidingsatlas 1995-2004), Libellenwerkgroep Friesland “de Hynstebiter”, uitgave in eigen beheer, Warns 2005. (definitieve atlas verschijnt eind 2011!)

Bijlage 1

Korte terreinbeschrijving n.a.v veldbezoek op 14 juni j.l.

- 1 Ruderaal terrein met hopen aarde en bouw materiaal. Aan planten werd o.a. gezien: akkerdistel, melde, zachte witbol, raket, echte kamille en vogelwikke. Allen algemene soorten
- 2 Water langs houtwal. Hier groeiden zwarte els, vlier en schietwilg. Ook werd de hoge cyperzegge gezien. In het water werden brede lisdodde en riet gezien.

Bijlage 2.1 Gegevens zoogdieren

Soort	Friese werkatlas (km-hok)	Landelijke atlas (uurhok)
Egel	-	+
Gewone bosspitsmuis	+	+ (B)*
Dwergspitsmuis	+	+ (B)
Waterspitsmuis	+	-
Huisspitsmuis	+	+ (B)
Haas	-	+
Konijn	-	+
Rosse woelmuis	+	+
Veldmuis	+	+
Aardmuis	+	+
Woelrat	+	+
Muskusrat	+	+
Dwergmuis	-	+ (B)
Bosmuis	+	+
Hermelijn	+	+
Bunzing	+	+
Vos	+	-
Ree	+	Eigen waarneming
Wezel	-	+
Bruine rat	-	+

* (B)= Braakbalvondst

Bron: Werkatlas Fryslân (2007) en Landelijke Atlas (1992).

Bijlage 2.2 Vleermuizen

Soort	Werkatlas (km-hok)	Landelijke atlas (uurhok)
Watervleermuis	+	-
Meervleermuis	+	-
Gewone dwergvleermuis	+	-
Ruige dwergvleermuis	+	-
Laatvlieger	+	-
Rosse vleermuis	+	-

Bron: werkatlas Fryslân (2007) en Landelijke Atlas (1992)

Bijlage 2.3 Amfibieën

Soort	Opmerkingen
Gewone pad	
Bruine kikker	
Groene kikkercomplex	

Bron: Verspreidingskaarten RAVON (2007, overzicht van waarnemingen 2006).
Gepubliceerd in RAVON 27 (pg. 48-64)

NB er zijn geen waarnemingen aan reptielen bekend voor het betreffende km-hok.

Bijlage 2.4 Dagvlinders

Soort	Atlas Friese dagvlinders
Klein koolwitje	+
Klein geaderd witje	+

Bron: Vlinders in Fryslân (zie literatuur)

Bijlage 2.5 Libellen.

Soort	Opmerking
Houtpantserjuffer	
Grote roodoogjuffer	

Bron: Werkatlas Libellen in Friesland (bijgewerkt tot en met 20 mei 2006).

www.hynstebiter.nl